

Het medicijnwerkstuk

Inhoud

Inleiding.....	3
Uitleg over de uitvoering van het medicijnwerkstuk.....	4
Het theoretisch deel van het medicijnwerkstuk.....	4
Het praktische deel van het medicijnwerkstuk	6
Uitwerking groepen medicatie.....	6
Uitvoeren van medicatie delen.....	9
Beoordelingsformulier medicijnwerkstuk.....	11

Inleiding

Wanneer je denkt aan het gebruik van medicijnen, dan denken de meesten aan het innemen van medicijnen via de mond. Er zijn echter nog veel andere manieren van medicijntoediening mogelijk, zoals medicijnen toedienen via injecties, via toediening van druppels in oog, oor en neus, rectale toediening, toediening via inhalatie, plaatselijke toedieningsvormen bijvoorbeeld in de vagina, toediening via de huid of op de huid.

Niet alleen het voorbereiden en toedienen van medicijnen is de verantwoordelijkheid van de verzorgende, ook het nagaan van effecten van de medicijnen behoort tot zijn/haar taak.

Het medicijnwerkstuk bestaat uit vragen die je maakt als theoretische voorbereiding op de verpleegtechnische vaardigheden (VTV) 'Toedienen van medicijnen'. Daarnaast zal je een aantal soorten medicatie uitwerken waarvan je de werking, bijwerking, indicatie/ contra-indicatie en de specifieke aandachtspunten beschrijft. Dit is het praktische deel van het medicijnwerkstuk.

Je maakt gebruik van Zorgpad, waarbij bij het thema Beroepsgerichte basis, bij het onderwerp Verpleegtechnische Handelingen, in onderwerp 5 Medicijngebruik, alle kennis staat beschreven. Daarnaast raadpleeg je bronnen als:

- Farmacotherapeutischkompas.nl
- Apotheek.nl
- Protocollen op je werkplek of van Vilans.

Ter afsluiting van medicijnwerkstuk dien je de volgende bewijzen te hebben:

- Het medicijnwerkstuk is met een 'voldaan' beoordeeld door je werkbegeleider of docent.
- Voordat je zelfstandig medicatie mag delen dien je ook de medisch rekentoets met een voldoende resultaat behaald te hebben.

Het hoofdleerdoel van deze opdracht:

Je kunt op correcte wijze zelfstandig medicatie controleren en toedienen aan cliënten en je kunt adequaat handelen bij risicovolle momenten in het medicatieproces.

Dit betekent in termen van gedrag dat je kan verwoorden:

- Welk geneesmiddel een zorgvrager gebruikt,
- Waarom de zorgvrager deze medicatie gebruikt (zo kan bijvoorbeeld een middel tegen depressie ook gebruikt worden ter bestrijding van neuropatische pijn),
- Welk effect het middel zou moeten hebben en hoe je controleert of dit effect bereikt wordt.

De sub leerdoelen die hierbij gelden zijn:

- Je kunt de werking/bijwerking van medicijnen beschrijven.
- Je kunt observeren wat het effect is van de medicatie en daar interventies op nemen.
- Je werkt bij het controleren en toedienen van medicijnen precies en bekwaam volgens de bekwaamheidseisen, veiligheidsregels en -voorschriften en wettelijke richtlijnen, zoals de Wet BIG.
- Je gebruikt het farmaceutisch kompas om de werking en bijwerking van medicijnen op te zoeken.

- Je bereidt je correct voor: je creëert de juiste voorwaarden en controleert de gezondheidssituatie en de psychische gesteldheid van de zorgvrager.
- Je kunt medicijnen toedienen: oraal, rectaal, vaginaal, via de huid, via de luchtwegen, via de slijmvliezen.
- Je anticipeert tijdens het medicatieproces proactief op mogelijke risico's om de kans hierop te verminderen.
- Je kunt benoemen op welke wijze medicatiefouten worden geregistreerd.
- Je kunt bijwerkingen van medicijnen tijdig signaleren en hierop de juiste actie ondernemen.

Denk aan het vermelden van je naam en datum op je product.

Uitleg over de uitvoering van het medicijnwerkstuk

Je gaat een werkstuk maken over medicijnen. Doel hiervan is dat je meer inzicht krijgt in het hoe en waarom van medicijngebruik, vooral toegespitst op de onderdelen die belangrijk zijn voor een verzorgende. Het maken van het medicijnwerkstuk kost tijd, houd daar rekening mee.

Zorg dat je werkstuk er overzichtelijk uitziet in hoofdstukken, vermeld je naam op het werkstuk. Tevens wordt er verwacht dat er een inhoudsopgave en een literatuurlijst is beschreven.

Bij het maken van het werkstuk ga je uit van het volgende:

- De theoretische uitwerking van medicijnen.
- Geef in het werkstuk antwoord op de vragen en werk de opdrachten uit.
- Een praktijkgerichte uitwerking van medicatie die veelvuldig op je werkplek wordt toegediend.

Het theoretisch deel van het medicijnwerkstuk

Medicijnen noem je ook wel geneesmiddelen of medicamenten. Bij het gebruik van geneesmiddelen moet rekening gehouden worden met diverse factoren zoals: toedieningsvorm, toedieningswijze, houdbaarheid van medicijnen, dosering, mogelijke bijwerkingen, wisselwerking en gewenning.

Hieronder lees je een aantal onderwerpen die betrekkingen hebben op medicijnen, beantwoord alle bijbehorende vragen in je werkstuk. Gebruik hierbij Zorgpad of de sites; farmaceutischkompas.nl of Apotheek.nl

Theorie Zorgpad.

- Beroepsgerichte basisthema: Verpleegtechnisch handelen
- Onderwerp 5: Medicijngebruik, alle onderdelen
En
- Thema Branches: Geestelijke gezondheidszorg
- Onderwerp 3: Psychofarmacologie

Beantwoord de volgende vragen:

Algemeen rondom medicijnen

1. Medicijnen kunnen verschillende namen hebben, globaal zijn er drie benamingen voor een medicijn. Zoek in Zorgpad op welke 3 namen dit zijn en geef een korte beschrijving wat de naam inhoudt.
2. De werking van medicijnen kan profylactisch zijn, causaal, symptomatisch of tekorten aanvullen. Geef minimaal één voorbeeld van een medicatie bij deze werking.
3. Wat is een placebo?
4. Beschrijf minimaal 4 onderdelen die vastgelegd zijn in de Wet op de geneesmiddelen (WOG)?
5. Wat is er vastgelegd in de Opiumwet?
6. Geef enkele voorbeelden van stoffen waarop de Opiumwet van toepassing is.
7. Wie mogen in Nederland medicijnen voorschrijven?
8. Welke 5 punten moet je controleren voor je iemand medicijnen toedient.
9. Medicatie toedienen heeft een doel soms treden er onverwachte andere gevolgen op.
10. Geef de definitie van de volgende termen: hoofdwering, nevenwerking, bijwerking en indicatie en contra-indicatie.
11. Waarom is het zo belangrijk om een antibioticakuur af te maken?
12. Wat is cumulatie?
13. Medicijnen hebben soms gevolgen voor de bewoner/zorgvrager. Beschrijf wat het betekent als er sprake is van gewenning, afhankelijkheid en verslaving, aan het geneesmiddel.
14. Elk geneesmiddel is beperkt houdbaar, dit kan variëren van enkele weken tot jaren. Op de verpakking is altijd de verpakkingsdatum en de houdbaarheidsdatum af te lezen. Benoem de 4 bewaaradviezen van medicijnen.

Toedieningswegen

1. Medicatie kan via verschillende wegen toegediend worden er wordt gesproken over een enterale of parenterale toedieningswijze.
2. Beschrijf wat er verstaan wordt onder enterale en parenterale toedieningswijze.
3. Beschrijf bij de weg, hoe de werkzame stof stapsgewijs wordt opgenomen in het lichaam maak hierbij verschil tussen medicatie die enteraal of parenteraal wordt toegediend.
4. Wat is het First-pass-effect?

Toedieningsvormen

Medicijnen worden in diverse vormen gemaakt denk aan capsules, dranken, druppels, inhalatie, tabletten, zalf of zetpil.

Capsules

1. Waarom mag je capsules niet open maken?
2. Als een capsule wordt ingenomen in een liggende houding wat zou dan de complicatie kunnen zijn?

Dranken

1. Bij dranken onderscheidt men de heldere oplossingen, suspensie en de emulsie. Beschrijf een aandachtspunt bij het toedienen van medicatie in een suspensie (wat gebeurt er met het medicijn als het flesje even niet gebruikt wordt).

Druppels

1. Op welke temperatuur worden oordruppels toegediend?
2. Hoe lang kan je oogdruppels bewaren?

Inhalatiemedicatie

1. Wat is het verschil tussen luchtwegverwijdende medicatie en ontstekingsremmende medicatie? Leg de werking uit.

2. Stel een zorgvrager gebruikt de 2 bovenstaande puff medicatie, welke puffs dien je dan als eerste toe en waarom?

Tabletten

1. Er zijn verschillende soorten tabletten: gewone tablet, 'retard' tabletten, bruistabletten, zuigtabletten en *enteric-coated* tabletten.
2. Beschrijf specifieke voorschriften bij het innemen van de bruistablet, dragee, capsule, zuigtablet, 'retard' tablet en *enteric-coated* tablet.
3. Wat kunnen de redenen zijn om de buitenkant van tabletten te voorzien van een speciaal 'jasje' ook wel coating genoemd?

Zalf

1. Wat zijn de redenen om medicijnen via de huid toe te dienen?
2. Waarom en wanneer gebruik je handschoenen bij het toepassen van zalf?
3. Wat zijn de redenen om medicijnen transdermaal toe te dienen?
4. Wat zijn de aandachtspunten bij het toedienen van medicijnen transdermaal?

Zetpil

1. Wat kunnen de redenen zijn om een zetpil toe te dienen? Noem er minimaal 3.

Het praktische deel van het medicijnwerkstuk

1. Bedenk vijf redenen waarom medicatie bij geriatrische bewoners, zeker als zij de medicatie zelf regelen, extra risico's met zich mee kan brengen.
2. Welke bezwaren zou een bewoner kunnen hebben om medicatie te willen innemen. Benoem er minimaal 5.
3. Om in te schatten of je de zorg rondom medicatie van de bewoner ga overnemen kan je een aantal items checken. Noem minimaal 5 items kan checken of er een indicatie is om de zorg rondom medicatie over te nemen.
4. Mag je medicatie 'verborgen' geven aan bewoners? (bv in de pap) Dus zonder dat de bewoner weet dat hij het medicijn krijgt? Beschrijf je argumentatie.
5. Mag je medicatie ook laten innemen met bijvoorbeeld een lepeltje appelmoes, of pap of een slokje koffie? Beschrijf je argumentatie.
6. Mag je alle medicatie fijnmalen voor toedienen? Beschrijf je argumentatie.
7. Hoe kun je voorkomen dat je fouten maakt bij het aanreiken van de medicatie? Hoe moet je handelen als er toch een fout gemaakt wordt?
8. Wat moet je doen als je merkt dat de medicatie niet gegeven is, of niet afgetekend is?

Uitwerking groepen medicatie

Er zijn heel veel geneesmiddelen en om overzicht te behouden welke geneesmiddelen bij de diverse ziektebeelden of aandoeningen worden voorgeschreven als behandeling zijn de geneesmiddelen ingedeeld in categorieën/groepen.

Beschrijf bij elk categorie/groep de algemene werking:

- Antimicrobiële middelen	- Laxantia
- Cytostatica	- Antidiabetica
- Dermatologica	- Diuretica
- Antihypertensiva	- Analgetica
- Antirheumatica	- Anti-epileptica

- Anticoagulantia
- Suppletie Preparaten
- Anxiolytica
- Inhalatiemedicatie
- Antipsychotica
- Antidepressiva
- Antacida

Je kiest 2 bewoners die een aantal medicijnen gebruiken deze werk je uit aan de hand van onderstaande punten.

Uitwerking aan de hand van de volgende items:

- wat is de werking/bijwerking?
- welke contra-indicaties zijn er met andere medicijnen of voedingsmiddelen?
- wat zijn de meest voorkomende complicaties?
- welke interventies zijn van belang voor/na het toedienen van deze medicatie?
- welke vormen van toediening zijn er van dit medicijn?

Voorbeelduitwerking:

- **Paracetamol:**

Werking:

- pijnstillend en koortsverlagend

Bijwerking:

- Na gebruik gedurende enkele maanden of jaren en bij hoge doseringen leverbeschadiging of nierbeschadiging.
- Overgevoeligheid voor paracetamol.

Contra-indicatie met andere medicatie/voedingsmiddelen:

- Geen beperking met voedingsmiddelen.
- Gebruik niet tegelijk ook andere pijnstillers die paracetamol bevatten, om overdosering te voorkomen.

Welke interventies zijn van belang voor/na het toedienen van deze medicatie:

- Pijnscore voor inname.
- temperatuur meten voor inname.
- Pijnscore 30 minuten na inname.

Vormen van toediening:

- tabletten, smelttablet, kauwtabletten, poeders, drank, zetpillen en via infusie.

Groepen medicatie

- **Anticoagulantia/Bloedverduunners**

- Acetylsalicylic
- Aspirine
- Acenocoumarol: Sintrom
- Fenprocoumon

- **Analgetica / Pijnbestrijding**

- NSAID; Brufen, diclofenac, Naproxen
- Opiaten; morfine, Oxycodon
- Tramadol
- Fentanyl
- Buprenorfine

- **Laxantia**

- Movicolon
- Lactulose
- Microlax
- Colex

Diuretica

- Furosemide
- Burinex
- Spironolacton
- Triamteren
- hydrochlorothiazide

Antimicrobiële middelen

- Nitrofurantoïne
- Amoxicilline clavulaanzuur (Augmentin®)
- Clindamycine
- Azitromycine
- Doxycycline
- Ciprofloxacine.

Antihypertensiva

- Metoprolol
- Fosinopril
- Losartan
- Valsartan
- Nifedipine
- Nitroglycerine

Antidiabetica

- Nova Rapid
- Lantus
- Novo mix
- Metformine
- SU derivaat

Inhalatie medicatie

- Salbutamol (Airomir)
- Fluticason (Flixotide)
- Ipratropium (Atrovent/ Ipraxa)
- Spiriva
- Airflusal

Antipsychotica

- Haloperidol
- Clozapine
- Risperidon
- Quetiapine
- Exelon
- Galantamine

Uitvoeren van medicatie delen

Voordat je zelfstandig medicatie mag delen dien je te voldoen aan de onderstaande criteria:

- Het medicijnwerkstuk is met een voldaan beoordeeld door je werkbegeleider of docent.
- De medisch rekentoets is met een voldoende resultaat behaald.

Activiteit: Oefen de toediening van medicatie op 4 verschillende manieren. Hierbij is de orale toedieningsweg verplicht. Kies daarnaast nog 3 toedieningswijzen uit deze 5:

1. rectaal
2. vaginaal
3. via de huid
4. via de luchtwegen
5. via de slijmvliezen

Afronden:

- Voer 3 keer onder begeleiding alle 4 toedieningswijzen uit. Bij een correcte uitvoering volgens de richtlijnen en protocollen van de werkplek volgt de beoordeling. Is de toediening correct uitgevoerd wordt de handeling afgetekend op de verpleegtechnische vaardigheden lijst en mag de student zelfstandig medicatie toedienen via deze toedieningswijze.
- Medicatie *delen: check, registreer, distribueren en bestel medicatie*. Deel 3 keer onder begeleiding medicatie. Bij een correcte uitvoering volgens de richtlijnen en protocollen van de werkplek volgt de beoordeling. Wordt de medicatie juist gedeeld dan wordt de handeling afgetekend op de verpleegtechnische vaardigheden lijst en mag de student zelfstandig medicatie delen.

Activiteiten overzicht

Toedieningswijze <ul style="list-style-type: none"> • oraal (verplicht) • rectaal • via de huid • via de luchtwegen • via de slijmvliezen • vaginaal	} 3 x oefenen 1 x beoordelen 1 aftekenen (VTV lijst)
Medicijnen delen; checken, registreren, distribueren en bestellen; - uitvoering;	

Evaluatievragen als handleiding bij de coaching bij het aanleren van een verpleegtechnische vaardigheid

1. Hoe heb je laten zien dat je professioneel gewerkt hebt?
2. Heb je rekening gehouden met de autonomie, eigen regie, hygiëne en veiligheidsregels? Waaruit blijkt dit?
3. Heb je de medicatie berekening juist uitgevoerd? Laat eens zien volgens welke stappen je dit berekend hebt? (Alleen indien van toepassing.)

-
4. Heb je de vaardigheid op de juiste wijze uitgevoerd? Wat ging goed en waar wil je nog aan werken? Welke argumenten kan je geven over de wijze van handelen?
  5. Heb je de effecten van je handelen geobserveerd bij de bewoner/zorgvrager? Welke effecten zou je willen of moet je rapporteren? Welke argumenten kan je geven waarom je deze wel of niet rapporteert?
  6. Hoe ben je op de hoogte gekomen van de materialen die je moest gebruiken? Heb je deze op de juiste manier gebruikt? Waaruit blijkt dat?
  7. Welke protocollen heb je opgezocht?
  8. Welke voorschriften er gelden op de werkplek bij deze handeling?
  9. Waaruit blijkt dat je methodisch hebt gewerkt tijdens deze vaardigheid?
  10. Heb je ergonomisch gewerkt? Waaruit blijkt dit?

Beoordelingsformulier medicijnwerkstuk

Beoordeling inhoud

Naam: .....

De voorbereiding op de VTV medicatie toedienen. (scoor voldoende bij de onderstaande items als de vragen volledig en juist zijn uitgewerkt)	<i>Voldaan</i>	<i>Niet Voldaan</i>	<i>Opmerkingen tips/tops</i>
Algemeen rondom medicijnen			
Toedieningswegen			
Toedieningsvormen			
Praktische deel medicijnwerkstuk			
Uitwerking groepen/ categorieën			
Eindbeoordeling theoretische inhoud (indien 1 x niet voldaan is gescoord is eendoordeel niet voldaan)	<i>Voldaan</i>	<i>Niet Voldaan</i>	<i>Opmerkingen tips/tops</i>
Naam, handtekening + datum beoordelend praktijkbegeleider/docent;	EINDOORDEEL*		